

ته گره ژيله

مجموعه شعر كُردى
سيد و حيد مير ه بيگى

به جای شناسنامه‌ی کتاب، مقدمه و هرچیز دیگر

این کتاب الکترونیکی، «نه‌گروه‌ژیه»، نخستین مجموعه شعر کُردی وحید میره‌بیگی است که تقدیم حضور شده است. کتاب رایگان و غیر قابل فروش است. اما می‌توانید برای حمایت از نویسنده (که از خیر فرآیند طولانی، پرهزینه و آسیب‌زننده‌ی چاپ در ایران گذشته است)، هر مبلغی که خودتان بر کتاب قیمت می‌گذارید را به شماره کارت یا حساب نویسنده واریز کنید:

شماره کارت: 5894-6315-0814-9036

شماره حساب: 4990172310

نویسنده حق هرگونه چاپ، تکثیر و... را برای تمام عاشقان هنر و ادبیات محفوظ می‌داند!!! و تنها تمنای او از خواننده‌ی صاحب‌نظر این است که نقد زائده‌زدا و راه‌گشایش را دریغ ندارد: mirebeigiv@gmail.com

در این کتاب رسم‌الخط کُردی استفاده شده است و چون احتمال دشوارخوانی می‌رفت، لینک داندود کلمه‌ی برخی از شعرها- با صدای شاعر- در وبلاگ او tzhbook.blogfa.com درج شده است تا خواننده با نوشته‌ها راحت‌تر ارتباط برقرار کند.

و اهنمای حروف خاص زبان کُردی (شاخه‌ی کلهری):

حرف	فونتیک	توضیح	مثال	حرف	فونتیک	توضیح	مثال
ئگ	ŋ	بین ن و ک	ههگ	ژ	ɟ	بین ڤ و ی	ڤژون
گ	ʔ	بین کسره و ک	سهگ	پ	p	ر مشدد	رپچ
پ	p	بین ی و کسره	رپچ	ل	l	ل غلیظ	کلل

۱.

نهه به بهساوه دایکه

به رگم که واوه دایکه

دی ده لاله تم نایه پد

دمنگ لاوه لاوه دایکه

کانی ڀراسی وشکھلاٽ
 دورو پانا ناو ولات
 دوزمهو نامه ی وارڍ
 ملگ تورپاو دی هر نات
 قالاوهگان قیرانن
 شهواره ډاکیرانن
 هه لاماتیگ هاورنن
 توفوقاوله ی نومر توفوقان!
 زمسانه هه ی زمسانه
 دؤباره ږی بهنانه
 کی چوو چیلگ باریدن
 له یی ږی جو هه سانه
 کوانیگ کوشیا وهنوهمان
 جامه ک شکیا وهنوهمان
 له ږیمان نه له تانن
 هه مال رمیا وهنوهمان

دۆرۈۋ پا نا ناۋ ۋلات

دۆزەمە و نامە ی وارید

مانگ تھوڑیاو دی ہر نات

قالاوهگان قیرانن

شہوارہ داگیران

ههلاماتیگ هاوردن

تووقاوله‌ی خودر تووقانن!

زمسانه هه‌ی زمسانه

دوچاره ری بہانہ

کی چوہ پیلگ باریدن

له ئی ری جو هه سانه

کوانیځ کوشیا وه فوهمان

جامه‌ک شکیا وه فوه‌مان

له ريمان فله تانن

هه‌ی مال رَمیا وه‌خوهمان

چەو ھەسارە پىللاو
 چۆلۈسىيا گۈلبەرەقتاۋ
 پەرچىن باغەگان ئاۋاى
 ھۆلۈوفانەسسە لافاۋ
 لافاۋ چەم ۋە چەم جۆ مار
 دېرى تېرى پەلامار
 لافاۋ شەلاق زمسانە
 ھاۋار زلمەت ھاۋار
 كۆرەيل ھوۋرەچىر ۹۹۹
 دۆۋەتەيل چىلىك بىر ۹۹۹
 زۇققۇم زۇقانىمان سىزان
 بلىزەت ئاكرىم ۹۹۹
 نىيە كەسىۋىيا دى
 قامەتەگان شىكىا دى
 جەسسەت پىيا ئاسەگان
 ھەرمەكياۋ پروكىا دى

تا که ی نهرووش نهو، بهسه!
دی وا بکه نه چهو، بهسه!
له ی نهوه که ی پرچکینه نهو؟!
بی نهوه ری شهو بهسه!!
دنیا نه مینه دایکه
بهشمان همر شینه دایکه
چمای وه نووای سیه یگ
چهومان ره ژینه دایکه...!

۲.

ھەم چەۋەرچى ھېشتىيەسەم يارەگەم!
بار ئەمىگ نىشتىيەسە دل زارەگەم
كۈۈشك قەدىم چوۋال بىچ مەردەم
دارمىيە مەل غومما لاۋارەگەم
بىچى چىماي زۇقۇم زۇقۇم رېپىيەموو
تەم تەمەلقۇلان تىيە شەۋ تارەگەم
ھەناسەگەم ئەگەر تېۋو ئەگەر چوۋ
ئەرا تۇنە ئەرا تۆ نازارەگەم
ساز كىزىگم تۆنى زەمزەمەيلم
م ئاسمانگم تۆنى ئاسارەگەم
ۈشكەمەلاق كانىيىگم بوۋار
درىگ مەكە ھەۋر ئۆرۈۈم وارەگەم

۳.

هەر خه یالَم تێده دەر مالد وهسهور
بۆ که پوو نیشییده قههێ بآلد وهسهور
ئەتر مینهک سهرفهوشی دهیده ولات
وا ئهگەر واکهید لهچک وآلد وهسهور
خهوش وهحال ئهو بال گهرمه روژ وهفر
تا نهلهززی، خهوهی کهیه شآلد وهسهور
لهی ولاته ههرکهسی ها ههزرده
دهسی بکیشیدن وهمال ئآلد وهسهور
بیلا بوومه بافهوان ئهو بافه دی
تا بپهسنم میوهگههێ کآلد وهسهور
هەر جواروم کهیدۆ هەر هامه تهما
بوودنه قههێ ههرقهسهی تآلد وهسهور...!

٤.

له سانه گيانم، گياند له شيشه
وه يهكهو بيا مينن هميشه
هم شيرن زوان، هم قسه تالي
ور او وگاند، هم نووش هم نيشه
گولبه رفته او، تو نوهر سه رنه رمان
سز يا پهل وو پوو، برشيا ريشه
وه دمسد نه مهن نازاي زوقانم
وه دورد جه سه م تليش تليشه
ناسيار تورن، نه ناسيار خوار
خه ير نه را خيشه، نه را ده ور يشه
يا بيل بمرم وه سايه ر باغد
يا وه رده نوهد ئي دلّه مه كيشه

۵.

هاتو وه بانهيال ههنا، دۆهت بۆچكه له يگ، وه دمويدهو!
دانيشت...ومت: دايگه بنوور، وهچكه مه لۆچك ديمه سهو
هه ر جيكه جيكي بي وه ناو زمه سهوزمگان پاچي كانيه كه
تا مارمگان ناتنه ئهراچي، من كردمه چي داروان خوه مهو!
دايگه بنووره باليهو، چۆ كوورپه گان بي نر كه فيد
فهقيانه تا كيشمه ملي، چهو تۆقنيدوو چووده نهو!
دايگه بنووره چي، ئهويش، نالاوه نيدويه كه سيگ
بي دالگه و جيكه چي خوسه س! شهو بچوه ژير باله يل كيهو؟!!!

هاتو وه بانهيال ههنا، تا قه ورسان ئاوايه كه
شيو باو كۆلانه چي خوه چي...چۆوو، هاوما له ئهرا دمرد چي دۆه و!!

من نیه زانم هامه کوو تا تۆ بیده شوون بهرم
 ههم ئهرا کوو بهیده موو ههم چه تیریده سهرم؟
 سهر قسه چۆ وا بکهه تا نه توو ریدن له لیم؟
 ده زوان نه یرم کۆره! لالموو دارا کهرم...
 چم وهره و شار شهراو، ئهر تۆ شوون بهر ناسه گهید—
 تا بپهسمه ئهو دهمه، کام ره نهیده وهرم؟!
 داغم ئهو نهرمینده تاه بهی دهی یا ههنا؟!!
 له زهی وو دای له زنییدا! نهوش ئهرا داسه سهرم!!
 پیر بیمه وهر ئهرا ئهو چوانه یله نهنیدا!
 ههی وه کووس که قتییم، ههی وه رهنج بیومرم!
 گۆلبه ره فتاویگ موو، سهر نهوشم ئه نوم وه تۆ
 دامرن قای قووز موو، هه ل سزن ریشه وهرم!
 پۆش سووکیگم له ناو کهرده تۆ چان ئشقه کهدا!
 ههم ئهرا کوو بهیده موو ههم چه تیریده سهرم؟!

۷.

کوولمان رمیای ژیر وارانه یلم
قسه ی ئاشقی بی زووانه یلم
بنچینه ی ناپور کووشکه یل به رزم
دیکبه ی شوق کړیا وه چه قوو مهرزم!
سهردی هه ناسه ی ئه زادارانم
تاکه داره که ی سهر قهورسانم
دنیا قهوری که و دم داچه قیای
هلوفانه سهر هه ریش هلم جای!
لوقمه ی نه پوریای دم ورسیاکانم

پهزاره ۛۛ ډاږم، ناچوو له ګيانم!
ډاږم فريشته ۛۛ نه م دهورم ګرځد
موور نه مينځ ګ وه ګزو څرځد
مه لاق وشکۀ لات چالو ګوور ځګم
ته موره ۛۛ توور ياي ۛۛ شه ۛۛ شوور ځګم!
وه هوول ټومره و ټومره هاته سر
نه م ها پشته سر، نه م ها وهران وهر...

۸.

سەر نه‌ی‌ده سەر ئی‌مانه‌که‌م، سەر زلفه‌ کافرکاره‌که‌ی
 ئه‌یاره به‌دمه‌سه‌و! هارم ئه‌را چه‌و هاره‌که‌ی!
 تێدوو وه‌ دۆره‌و هاپینه‌و هه‌م شه‌ر فرووشی‌د... شه‌ر سه‌نم—
 ئاخر شه‌ری نه‌ی‌ر خۆلا‌س، هه‌ر تامه‌ ژار ماره‌که‌ی!

□□

چه‌و بۆر پیاله‌ی باده‌ مه‌س، دڵ ئاله‌می‌گ هاورده‌ ده‌س
 ئانم هه‌واداری فره‌س! هه‌ر من نی‌هه‌م بی‌پاره‌که‌ی!
 ئۆلکم نی‌هه‌که‌ی‌ده با‌غی‌وو دی مرده‌ وه‌ دا‌غی‌وو
 نه‌وشن ئه‌را داسه‌ سه‌رم، دی دامه‌سه‌ی ئه‌و باره‌که‌ی!
 ئه‌و بۆر وه‌هه‌رو من زه‌وه‌، کانی دلم هه‌ل توو‌قتی‌د
 ئه‌و ئاسم‌گ چوول‌ی‌که‌، ئاغ!! تووران‌یه‌ ئاساره‌که‌ی!
 ئه‌و دی ئۆلامه‌و دینه‌که‌م! هه‌م ماله‌که‌م هه‌م مینه‌که‌م
 ئی مالمیشه‌ ب‌رم‌نم، ها ماله‌ دلم لا‌واره‌که‌ی!
 ئۆنی شه‌راوه‌ لامه‌سه‌و، هه‌ر وه‌ مه‌سی چووده‌ ری‌هه‌و
 نو‌ه‌زکا وه‌ هه‌ر با‌غی ب‌ه‌هه‌و، بو‌مه‌ مه‌ل‌چ‌ک داره‌که‌ی....

۹.

تۆنەمىنى، ۋەھار توورېدوو ئاسمانگ كەيدە تەم تەمەلۋان
تۆنەمىنى، چماي غوزىش پېياس جۆر چەقوو دارشېد ھەر ۋاران!...
كز نەمەن دى، ئۇرا دلد گرياس، سۆرمە داچوورياسە بان گۆپدەو؟!
دېدەگەم ئەسرەگەد ۋە چەو نەۋنەم؛ كەسەگەم كەي نەنېد جۆر چاران؟!
توورەيايە لە لېم، ئەم بارم ماە دگشەو گۆم بېە لە شەو تارم
ھەورەگەم كەي تېەي يوارېد؟ جۆر دارسانەيل وشك بى دارم...
ھا لە ۋېرد؟ ۋەتەم: "كيان منى؟ تۆ بچى دى ھەناس ناكېشم؟"
دى ھەناسەم نەمەن، پىرۋكېامە نېمەكيانى لە ژېر لاۋارم...
جۆر مەلېگ شوون مەنشەلەن گەردەم، تېەمە پشەت دەرومچەي پىرافاند

بۆر كەپپو و! رۈاكنىڭدەم تا، ۈە دزى بام بىنىشمە سەر شاندا!
 تۆ خەلەتتىد ھايىبەيل لە رى، قېلە كۈۈرن! تۆ ئۈەد ئۇلای نەكۈاى؟
 ئۈەش ۈە ھال ئەو ئەزىز رېۋارە بۆر زەۋارەيل بۈە مېۋاندا!
 قۇنەرەى تاشەكان دالاهوۋ لېفتاۋە ۈە لای تۆنەو دلەكەم!
 ۈە ئەزەلرۈۈژ بېمە ھامېتەد، تا ئەبەد ھامە پاى تۈەو دلەكەم!
 ھەلپەرىكەر دۆەتەيل نازارۈو ئاكرى كېان ئنەيل ئى شارە
 ئەو م دۆنن، ۈەلى ئۇ نازانن، نېشتە ۈە تەماى تۈەو دلەكەم!
 ھاۋپەزارەى ئەۈەيل شېۋالېشېۋ، ھاۋپېالەى شەۈەيل دلئەنگى!
 بۈۈمە نەز ئەو زوان شېرنە، زەمزەمەى چۈۈلېەيل بى دەنگى
 ئۈەد بشارەو لە سىاىەرەيل ئەزىز، تۆ بلىزەىك لە ئشق ھا كېاند
 ئۈەد بشارەو لە ھەركە بېىكە ئۈەم، مە تەمۆرەى كزۈو تۆ ئاھەنگى!
 ۈە مەسى، يار لارەلارەكەمى! ۈە قەرىبى، تۆ ناسپارەكەمى!
 ۈشكەزەۋ لېۋ شەق شەقەو كرىام، ھۈۈنكى پىزەكەى ۈەھارەكەمى!
 ھەم بۈاۈم ۈە لای دەمىگەو دەىد، ھەم ۈە نازەو تېەىدۆ ماچم كەىدا!
 بىقەرارم كەىۈۈ قەرارەكەمى! چە بکەم دى كۆرە ئەيارەكەمى
 چە بکەم دى كۆرە ئەيارەكەمى...!

۱۰.

بروو جۆر تۆل داچەميا، كەمانى!
پەلگ جۆر دارمەش مازندەرانى!
تۆوو نەمزە ئەر ئى مەردمەيلە
مىنوو پىرى..ئۆسەى ياد جوانى...

۱۱.

تیہی... وارارن ختم لاوار... لاوار...

تیہی! فوہی خہیدہ خوار بہی لہ سہر دار!!

زہواری بیہ... لہ ری گہردانہ سہم ئہو۔

لہرہلہر سوخمہدہ... ہاوار... ہاوار...

۱۲.

دوّه تی نازار، له سهر کانی، ته شی دس...

قسه تال وو شیرین ره قناروو چه ومه س!

کوچک بایه س بنه یده بان بافه!!

سه دگسه نگ چه که یوو دس نه یده بان دس؟!

۱۳.

دوچاره به وره ووو خوه شېبه فتی باره و
کوره کوشتیدمه سم وهو له بجه لاره و
دهسه بلم تینگ وو وشکه مه لاقن
دو کووما وه فره که د دیتر مه شارو!

١٤.

له گيانهو، وه فزه كوورپه ع تازمه واريد

له ماپه وه، دهم قرووچانن هه ناريد

وه وه رپه و منن ئه را هه را چه ميده و!!

ئه ياريد دوه ت، چه بوشم دى... ئه ياريد...

تا گیانم باریه گۆر یه عی تماشاتر کهمه!
 سهر له ئالم کهم بشیون وەو چهو یله و وەو دهمه!
 ههم دۆجاره جۆر جارانه هایه لامه، بهد مهسهو—
 کهم بتووووو کهم بنۆزت، ئیژه کهی چی ماته مه؟!
 سهر نه مه داواندوو جۆر کور په گانه هاهمه ته ما
 نهوش چه توالی بوومه نه زرد! نوهد تۆ زانیدن چه مه!!
 زلفه گهد واران شهووه: کهم له ماله پروژ ملدا!
 نهرمه ئازۆ چه رمیه، یه وه فیه گیاند یا په مه؟!
 توو وواله دامه کیشه ماله سهروو سینهد ئه زیز
 تا بنوورمه باخۆ بووسان لاوه ئی ههرووو ته مه!!
 دهر وچه به سیاسه و مهردم هانه شوون کار نوه یان
 تا نه کهفته شک وه لیمان کوشنه مه و دی ئی شه مه!
 تاهه ناسهد له رزی ووشه شاله که فیده باوشم
 زانم ئه و بفته هه ناره بهش نوهمه ههر بهش نوهمه...

۱۶.

م دايم شهونشين مهئ فانه گانم
ئەرمەق ئومر پەنشەمەيل تاقەووسانم
مەسەي داسە سەرم ھۆشم كەسيگ ھەس...
وولام سايەر ئومە تەك داسە شانم...

۱۷.

دلَم نازک هه بۆر دهنگههه ناره
سه مینه، پر پهژاره س، دهرده داره
دلَد ها لای که سیگه و بیگه من، ئانج...
ئهره شاریده یه و گش که س؟ دیاره...

خوڤزگا بيامه مانگ وو باتيامه ئاسماند
يا جوړ كه پوو وه سهوريگ سهرنيامه بان شانده
خوڤزگا دؤباره بايدنه، تا يوومه نهزر هاتند
نهزر ئه وه خوڤيل خوڤماروو نهزر بروو كه ماند
بيلا بيه شهريك نوورينه وه هر شه نينه
بيلا بيه شهريك نه موو په ژارده گاند
هامه ته ما بكه يدنه خوڤليگ وه لاي ده ميگه و
تا باه، ئه رام بوشي سره يله كه سه نه زاند
ئاخر چه نه وه گهرده، نازوو نه رينيه كه يدنه؟
ليوم توواي كوله يله سور بكاليه باغ كياند!
خوڤزگا شه راو بفورديايد — ئه و ئا و ئاگرينه —
تالي شه راو به لكه م، شيرنه بكه ي زوواند!!

۱۹.

دەس پېچک وو وە پانەک، نازوو نەزینبگە لا وە
زانم نوەدیش وە دلە، دى بارەسەر وراوە
وە لەنبەلار، جووریک، هۆشى بچوو ک ناچم!
شیوەى تۆ شیوانەسەم، هەم ژارە هەم شەتاوە!
وەقتە بلێزە دەرچوو، لە وشکەسالى کيانم
کیاندا ئەزیزۆتەرچک، چۆر وەفر سەر پەراوە!!
هەریار هاتیە لام، نوەد دایە ئەو بارەگەى
مەزەم وە رۆد ناتید، پارەى گۆچى شەراوە...

۲۰.

تەگرەژىلەيى ۋەھارە، خېئال پەرمىگ مېي!
گيانى چۆر ۋەفر داللاھوو، ناۋى بەم دەسم رېي!!
پا نيا ناو ئاۋ سەرارو، ئى جوۋرە كىشيا مەيلى
ماسى سۆرەگان ۋە ماچ، ھاتيانە توۋاف كلکەيلى!
قېلەگۈۈرۈن زەۋارە، فەقيانەگەيى لە دەس ۋا
خوۋەي پېيىندە زلفى نايلىدەيى ئەرە كەس ۋا
خوۋەزكا ۋە لايى خۇداۋە، كانى دلى ليفن نەۋد
توۋورياس لە دەسم ھاۋار، كافر ۋە ھالە مە نەۋد...
ئەۋ ئەۋەلە تەك ۋارارنە، مەن كۆلۈۋ تېيىگ دەيشتەم
تا بايدە خوۋەيەۋ دۆنىد، يە رېزە لەيى نەيشتەم

جوارو پرسپارەگانم، وەلاى دەمىگەو ديا
 تەمەز كۆچك ناۋە بان، بافەى فاسىگ وو چيا...
 چيا تا كووشك گيانم، لاوار لاوار بېمىد...
 ستون... پەردۆ... بشيۆيد، تيروو ديوار بېمىد...
 بى ئەو بەلاچەى بەلا، دايم واريدە دلم
 نەرمە تەكان ئەبرووى، پۇف كەيدە كى سكلم
 مانك جۆر تووقاولەى زەردىك، ها تپۆل ئاسمانم
 لەو رووژە دۆرمە كەفت دى، نامەى نىشتەبان شانم...
 ھەلبەت فلانى قەيرى وە من فاستر زانستىيە
 تا وە چەوى بەيدەم، جادووو سى زانستىيە
 ئوۋەزكا شەراو لىوى، بېشىدە جام لىوم
 بى مەى وشكە زوانم، مەخمورۆ دىل پەشپوم...
 دۆ كووما وەفر وە دزى، شارپەسەو ئى دەيدامە!
 من نەئوۋەش بېمەو تەنيا وەفرە تەرىچك دەوامە!!

۲۱.

دەم شەۋەكیان

ۋەناكاۋە گۈلەيگ دەرچی

دارە ھەنجیرەگە.

مەلۇپكەگان جۆر یەئ گۈمەل ریخ، ھەلپشانه ناو مەجمەئە ئۆلەكەوین ئاسماگ

ئان وو فیئەگەئە. ھریکھاکیان بیوو ۋەرەو مال پیان

ئیمە دی بەزە بۆمن

تف ۋە قرووژنەکمان نەپیا غوار

لە جایی پەرانیگەئە باپیر، ۋەشون پەمەریەگەئە سوو بیمن...

۲۲.

وہا،

سۆنمەن ھەور کردۆ ۋەر مەگ

سۆنمەن زەر زەرەن ۋەربوۋاچکەرەگ

پەر لە ھەسارە!

گۆگیا دەر ھاتۆ ۋە ژێر بانگلانەیل — ئەوقەرە نەچمیاونەو—

تۆتکەکان ۋەناو ۋەرتارمەگە گواران دەلە بوورەگە ھەلمژیان

مەرقەیل، ۋە مە پەرەن ژەنگ دریاگ، لەش مەل مەردیگ کردۆنە بان شانوو

بەردیانەن

دە لەق دارەگ نەشکیا

پەل گۆلەگ پەل پەلەو نەوا

مەلاقە پالاۋىك وشكەلناتيا
كەسىك تىرىدىكى ئاۋ كانىيىك لىفنىھە نەكردىيا
تراپىر ئۆتەنۈتكەرىك ۋە كاۋەسىن جەسەن زەۋ نەتلىشانىيا
ۋە بايى دىگى چەقپەقەۋ رەپپوۋق كارفانەيل، لۆرەن كوركەيل ۋە ھىلەن ئەسپەيل
ھاتىيا
ئاۋايى ئازاي داشت
ئاپەمەيل نۆقۇم بۆن...

۲۳.

شە تاومان ھەل مەزن وو

سەلپە گەمان

تقەو کەن

نەرە گەورە یل تپۆل سبە!

ژمارە نانەسە قەچ داروو کۆ

ئیمرووژ ئاووو زەو کەنە قەوالەچ ئوہ یان

سوو

کۆر وو دۆمەتە گانمان...

نومر له رځې نه له تاننه و
 هه وسار "هه وره يې زگ له زوقون پر" ها ده سيانه و
 تا چيلگ وه لېمان بشکنه وو
 بفروو شنه ځې نومه مان!
 ساله يې دېره، بينه سه چوار زمسان وو،
 بځې نومر
 پرېنځ،
 بځې ودر...
 قالاوه يې ناديار له ناو زلمه مات! هانه ديار سهرمانه و، تا نه کواځې ټاکر بايد ویرمان!

شه تاومان هله مژنه وو
 سه لپه که مان تقه و که نه
 نه ره که وره يې ټيول سیه!